

РАЗПОРЕЖДАНЕ

гр. София, 20.01.2020 г.

Постъпило е искане от Ралица Негенцова – председател на Висшия адвокатски съвет, която на основание чл. 125 ЗСВ е предложила на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на ВКС да постанови тълкувателно решение, поради съществуваща противоречива съдебна практика по смисъла на чл. 124, ал. 1, предл. първо от ЗСВ, по следните въпроси:

1. При произнасяне на съда (с уважаване, съотв. отхвърляне) по заявено възражение за прихващане с вземане на ответника, надвишаващо по размер исковата претенция, силата на пресъдено нещо цялото вземане на ответника ли обхваща или само тази част, съответстваща на размера на иска?

2. При уважаване на възражението в хипотезата на т. 1 може ли ответникът да претендира разликата до пълния размер на своето вземане в последващ процес?

В искането е посочено, че по въпросите са налице две групи съдебни актове, постановени от различни състави на ВКС по аналогични казуси.

Според част от съдебните състави – Решение № 229/21.03.2005 г. по т. д. № 494/2004 г. по описа на ВКС, Второ ТО; Решение № 707/13.07.2011 г. по гр.д. № 1787/2009 г. по описа на ВКС, Трето ГО – „съгласно чл. 221, ал. 2 ГПК (отм.) формираната с влязлото в сила съдебно решение сила на пресъдено нещо обхваща цялото насрещно вземане на ответника срещу ищеца и това пречатства възможността той да предяви по друго дело срещу същия ищец ново възражение за прихващане за разликата над извършеното по предходното дело прихващане, за което е постановено и е влязло в сила съдебното решение“. Нов процес относно разликата, според тези състави, е недопустим. Те приемат, че ответникът сам се е съгласил по този начин да упражни своето вземане (когато предявеното с възражение насрещно вземане е по-голямо от това на ищеца) като защитно средство срещу предявен срещу него иск с по-малък размер. В същия смисъл са посочени и постановените по чл. 274, ал. 3 ГПК Определение № 782/30.12.2009 г. по ч.т.д. № 590/2009 г. на ВКС, Първо ТО, и Определение № 112/23.02.2015 г. по ч.т.д. № 3685/2014 г. на ВКС, Второ ТО.

Според друга част от съдебните състави не може да бъде споделено становището, че за дължимостта на остатъка от вземането на ответника е създадена сила на пресъдено нещо и той не може да бъде пререшаван (Определение № 665/30.07.2015 г. по т. д. № 2749/2014 г. по описа на ВКС, Първо ТО). Съдебните състави, които поддържат това становище, изхождат от разбирането, че „спорът се развива в съотношение главно – евентуално вземане (евентуално е това, което е заявено за прихващане). В случай че първоначалното вземане е основателно, съдът пристъпва към преценка на евентуалното и при основателност и на насрещното вземане постановява прихващане. Тази обусловеност на евентуалното вземане не е само по отношение основателността, а и по отношение размера на главното вземане. Това е така, тъй като релевантен и оттук ликвиден е такъв размер на насрещното вземане, който е до размера на първоначалния иск. Дори насрещното вземане да е по-голямо от първоначалното, над неговия размер то няма самостоятелно съществуване в рамките на процеса, в който е предявено, тъй като то е единствено средство на защита срещу иска. Или предявеното насрещно вземане е правно релевантно само до размера

на първоначално заявеното.“ Тези съдебните състави отричат становището, че предявеното насрещно вземане във всички случаи е цялото съществуващо вземане на ответника дори и то да надвишава по размер първоначалното и приемат, че разликата до пълния размер на вземането, с част от което е извършено прихващане, може да е предмет на самостоятелен процес, било като се предяви иск за „неприхванатата“ част от вземането, било като с „неприхванатата“ част от вземането се извърши прихващане.

С оглед горното и доколкото поставените въпроси ангажират компетентността на Гражданската колегия и Търговската колегия на ВКС, на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ следва да бъде образувано тълкувателно дело пред Общото събрание на двете колегии.

Предвид изложеното,

Р А З П О Р Е Ж Д А М:

I. Да се образува т. д. № 2/2020 г. по описа на ВКС, Гражданска и Търговска колегии, за приемане на тълкувателно решение по въпросите:

1. При произнасяне на съда (с уважаване, съотв. отхвърляне) по заявено възражение за прихващане с вземане на ответника, надвишаващо по размер исковата претенция, силата на пресъдено нещо цялото вземане на ответника ли обхваща или само тази част, съответстваща на размера на иска?

2. При уважаване на възражението в хипотезата на т. 1 може ли ответникът да претендира разликата до пълния размер на своето вземане в последващ процес?

II. Определям комисия за изготвяне на проект за тълкувателно решение по т. д. № 2/2020 г. на ОСГТК в състав:

- съдия Светла Димитрова,
- съдия Борислав Белазелков, докладчик,
- съдия Вероника Николова.

III. Делото да се докладва на комисията за предприемане на действия по т. 7 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСГК, ОСТК и ОСГТК на ВКС.

IV. Настоящото разпореждане, заедно с искането на председателя на Висшия адвокатски съвет, да се публикуват на вътрешния и външния сайт на ВКС – секция „Тълкувателни дела“.

**ЛОЗАН ПАНОВ –
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**